

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-3>

УДК 338.2(477)

ЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

THE IMPORTANCE OF ECONOMIC SECURITY IN MODERN SOCIETY

Демченко Катерина Олегівна

доктор філософії,

викладач кафедри соціальної економіки,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4097-9407>**Demchenko Kateryna**

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

У статті розглянуто значення економічної безпеки України в умовах сучасних викликів, зокрема війни, глобальних криз та структурних змін. Проведено аналіз основних макроекономічних показників за 2018–2023 рр., що дозволило оцінити вплив пандемії, повномасштабного вторгнення та економічних реформ. Виявлено основні загрози економічній безпеці, серед яких руйнування інфраструктури, дефіцит робочої сили, скорочення ВВП, зростання інфляції та кіберризиків. Окреслено шляхи посилення економічної безпеки через цифровізацію, інновації, підтримку експорту та залучення інвестицій. Визначено необхідність державного регулювання для зміцнення фінансової стабільності, підвищення конкурентоспроможності та адаптації до нових економічних умов. Акцентовано увагу на важливості комплексного підходу до забезпечення економічної безпеки, що включає поєднання державної політики та технологічних інновацій.

Ключові слова: економічна безпека, ВВП, інновації, цифровізація, кібербезпека, інфляція, інвестиції.

The article examines the importance of Ukraine's economic security in the face of modern challenges, including war, global crises, and structural changes. It is determined that economic security is a key condition for the stable development of the state and ensuring its resilience to internal and external threats. An analysis of the dynamics of Ukraine's macroeconomic indicators for 2018–2023 was conducted, which made it possible to assess the impact of the pandemic, military actions, and state reforms on the main economic processes. The main threats to economic security were identified, including a decline in GDP, rising inflation, destruction of infrastructure, labor shortages, instability of foreign trade, and increased cyber risks. It is noted that in 2022, the Ukrainian economy experienced a significant decline due to the destruction of production capacities. Despite this, in 2023, a gradual recovery of GDP was observed, which indicates the adaptation of the economy to new conditions thanks to international financial support and state reforms. An additional challenge is the shortage of qualified personnel, which arose due to the mass migration of the working population, as well as damage to critical infrastructure, which limits the country's production potential. The research methodology is based on the use of structural and logical analysis, statistical modeling and comparative analysis of economic indicators. The need to strengthen economic security through the digitalization of economic processes, the development of innovative technologies, export stimulation and investment attraction is substantiated. Measures are proposed to strengthen cyber protection in the financial sector, improve mechanisms for state support for enterprises and increase the investment attractiveness of Ukraine. It is determined that the integration of modern technologies and the implementation of anti-crisis mechanisms are critically important for maintaining macroeconomic stability and competitiveness of the country. The practical significance of the study lies in the development of recommendations on strategic directions for increasing economic security, which will contribute to financial stability, economic growth and strengthening the state's resilience to global challenges. The importance of supporting domestic production by stimulating the production of value-added goods is outlined as one of the key areas for overcoming the economic crisis and increasing the competitiveness of the national economy.

Keywords: economic security, GDP, inflation, digitalization, cyber threats.

Постановка проблеми. Економічна безпека є ключовою складовою національної безпеки, що забезпечує стійкий розвиток дер-

жави та добробут її громадян. В умовах глобалізації та інтеграції світових ринків питання економічної безпеки набуває особливої

актуальності, оскільки економічна нестабільність може призвести до соціальних та політичних потрясінь. Забезпечення економічної безпеки вимагає комплексного підходу, що поєднує наукові дослідження та практичні заходи, спрямовані на виявлення та нейтралізацію потенційних загроз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження проблеми економічної безпеки здійснили провідні українські науковці, які присвятили свої роботи аналізу загроз, методів оцінки та стратегій забезпечення стабільності економічної системи. Серед них варто відзначити О. І. Барановського, І. Ф. Бінька, З. С. Варналія, О. С. Власюка, В. М. Гейця, Б. В. Губського, Я. А. Жаліла, М. М. Єрмошенка, С. В. Мочерного, В. І. Мунтіяна, Г. А. Пастернака-Таранушенка, В. Т. Шлемка та інш. Їхні дослідження охоплюють широке коло питань, включаючи фінансову та інвестиційну безпеку, ризики економічної нестабільності та заходи державної політики щодо їх мінімізації. Питанням економічної безпеки також приділяли увагу провідні зарубіжні науковці, серед яких Збігнєв Бжезінський, Баррі Бузан, Роберт Кеохейн, Джозеф Най та інш.. Вони досліджували взаємозв'язок між економічною стабільністю, міжнародною політикою та національною безпекою, аналізували загрози глобалізації, економічної конкуренції та впливу фінансових криз на стійкість держав.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний науковий доробок у сфері економічної безпеки, залишаються невирішені питання, що потребують подальших досліджень. Недостатньо досліджено вплив глобальних кризових явищ, таких як світові цінові коливання, інфляційні процеси та геополітичні ризики, що вимагає розробки антикризових механізмів. Використання цифрових технологій та автоматизація бізнес-процесів створюють нові виклики у сфері економічної безпеки, зокрема у контексті кібератак, витоку комерційної інформації та цифрових фінансових загроз. Окрім того, актуальним залишається питання взаємозв'язку економічної безпеки підприємств із державною політикою, зокрема у сфері інноваційного розвитку та підтримки експорту, що визначає стійкість галузі до зовнішніх викликів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження ролі економічної безпеки в умовах сучасних викликів та загроз, аналіз її основних складових і визначення шляхів підвищення стійкості

економіки України. Встановлено необхідність оцінки макроекономічних показників, що відображають вплив на економічну безпеку країни. Завданням дослідження є виявлення основних ризиків, що загрожують економічній безпеці України в сучасному суспільстві, зокрема скорочення ВВП, зростання інфляції, руйнування інфраструктури, нестабільність зовнішньої торгівлі та посилення кіберзагроз.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна безпека є фундаментальною складовою національної безпеки, що забезпечує стійкість держави до внутрішніх та зовнішніх загроз, сприяє стабільному економічному розвитку та підвищенню добробуту громадян. Вона охоплює здатність національної економіки до розширеного відтворення, задоволення потреб суспільства та ефективного протистояння дестабілізаційним факторам [1].

У сучасному суспільстві значення економічної безпеки проявляється через її вплив на макроекономічну стабільність, соціальну захищеність та конкурентоспроможність країни на міжнародній арені. Вона забезпечує контроль держави над національними ресурсами, захист економічних інтересів та створення умов для стійкого економічного зростання.

Особливо актуальною економічна безпека стає в умовах глобальних викликів, таких як економічні кризи, пандемії чи військові конфлікти. Вона визначає здатність держави адаптуватися до змін, підтримувати життєво важливі функції економіки та забезпечувати належний рівень життя населення.

Протягом 2018–2023 років економічна безпека України зазнала значних змін під впливом внутрішніх реформ, зовнішніх викликів та військової агресії з боку Росії.

Аналіз ключових макроекономічних показників за цей період дозволяє оцінити стан та динаміку економіки країни (табл. 1 та табл. 2).

Протягом 2018–2019 рр. українська економіка демонструвала позитивну динаміку. Валовий внутрішній продукт зріс на 11,71%, що свідчило про стабільний розвиток. Підвищення оплати праці на 17,69% сприяло зростанню купівельної спроможності населення, що відобразилося у збільшенні кінцевих споживчих витрат на 15,45%. Проте у сфері інвестування спостерігалось зниження активності – валове нагромадження капіталу скоротилося на -10,51%. Зовнішньоторговельні операції залишалися стабільними: експорт зріс на 1,82%, а імпорт – на 2,01%, що вказу-

Таблиця 1

Основні макроекономічні показники України за 2018–2023 рр., млн. грн

Значення	Роки					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Валовий внутрішній продукт	3560302	3977198	4222026	5450849	5239114	6537825
Кінцеві споживчі витрати	3209292	3705058	3908788	4734271	5469268	6916714
Валове нагромадження капіталу	661801	592219	377124	788599	634629	989221
Експорт товарів і послуг	1610511	1639866	1639060	2217860	1857010	1868904
Імпорт товарів і послуг	-1921302	-1959945	-1702946	-2289881	-2721793	-3237014

Джерело: сформовано на основі [2]

Таблиця 2

Відносне відхилення основних макроекономічних показників України за 2018–2023 рр., %

Значення	Відносне відхилення (%)				
	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Валовий внутрішній продукт	11,71	6,16	29,11	-3,88	24,79
Кінцеві споживчі витрати	15,45	5,50	21,12	15,53	26,47
Валове нагромадження капіталу	-10,51	-36,32	109,11	-19,52	55,87
Експорт товарів і послуг	1,82	-0,05	35,31	-16,27	0,64
Імпорт товарів і послуг	2,01	-13,11	34,47	18,86	18,93

Джерело: сформовано на основі [2]

вало на стабільність торговельних відносин. Уряд впроваджував реформи, спрямовані на покращення бізнес-клімату та залучення іноземних інвестицій.

У 2019–2020 рр. темпи зростання ВВП сповільнилися до 6,16%, що було наслідком глобальної економічної нестабільності та початкових проявів рецесії. Оплата праці підвищилася лише на 6,36%, що свідчило про стримане зростання доходів населення. Попит на товари та послуги залишався стабільним, про що свідчить приріст кінцевих споживчих витрат на 5,50%. Інвестиційна активність зазнала значного спаду – валове нагромадження капіталу скоротилося на 36,32%, що вказувало на невпевненість бізнесу у подальшому розвитку. На зовнішньому ринку експорт скоротився на 0,05%, а імпорт – на 13,11%, що сталося в результаті пандемії COVID-19 та порушення глобальних логістичних ланцюгів.

Попри негативні тенденції попереднього періоду, у 2020–2021 рр. економіка почала відновлюватися. ВВП зріс на 29,11%, що відображало поступове повернення до активної господарської діяльності. Покращення фінан-

сового становища населення сприяло зростанню оплати праці на 21,06%, а кінцеві споживчі витрати підвищилися на 21,12%. Валові інвестиції демонстрували вибухове зростання – 109,11%, що свідчило про повернення довіри інвесторів. Торговельна активність також збільшилася: експорт зріс на 35,31%, а імпорт – на 34,47%, що підтверджувало активізацію міжнародних економічних зв'язків.

Економічний спад, спричинений війною, почав проявлятися у 2021–2022 роках. Повномасштабне вторгнення Росії в лютому 2022 року призвело до глибокої економічної кризи, що суттєво підірвала економічну безпеку країни. Основними наслідками стали масштабні руйнування інфраструктури, зниження промислового виробництва, скорочення експорту та масова міграція населення [3]. В результаті цих подій валовий внутрішній продукт (ВВП) скоротився на 3,88%, що відображає негативний вплив руйнування виробничих потужностей і скорочення експорту. Водночас оплата праці зросла на 25,24%, що можна пов'язати зі збільшенням зарплат у військовому секторі та критичних галузях. Попит на товари залишався стабільним – кінцеві спо-

живчі витрати підвищилися на 15,53%. Інвестиційна активність зазнала чергового спаду – валове нагромадження капіталу скоротилося на 19,52%, що пояснюється невизначеністю в економічному середовищі. Війна призвела до значного скорочення експорту на 16,27%, але імпорт зріс на 18,86%, що пояснюється необхідністю ввезення критично важливих товарів, зокрема енергоресурсів та військової техніки.

Попри триваючі бойові дії, економіка України демонструвала поступове відновлення у 2022–2023 рр. ВВП зріс на 24,79%, що свідчило про адаптацію до нових умов, міжнародній фінансовій підтримці та зусиллям уряду щодо стабілізації економіки. Рівень оплати праці зростає повільніше – 12,59%, що можна пояснити нестачею кваліфікованих кадрів через міграцію та мобілізацію. Споживчі витрати підвищилися на 26,47%, що частково обумовлено державними програмами підтримки населення. Відновлення довіри інвесторів дозволило збільшити капіталовкладення на 55,87%. Зовнішня торгівля залишалася нестабільною – експорт зріс лише на 0,64%, а імпорт підвищився на 18,93%, що вказувало на поступову стабілізацію торговельних потоків.

Динаміка ВВП України за 2018–2023 рр. надана на рис. 1.

Варто також зазначити, що протягом 2018–2023 рр. рівень інфляції в Україні теж зазнавав значних коливань, відображаючи

вплив як внутрішніх, так і зовнішніх чинників на економіку країни.

У 2018 р. інфляція склала 9,8%, що свідчило про поступове уповільнення зростання цін порівняно з попередніми роками. У 2019 р. рівень інфляції знизився до 4,1%, що стало найнижчим показником за останні кілька років і вказувало на стабілізацію цінової ситуації в країні. У 2020 р. інфляція дещо зросла до 5,0%, що було пов'язано з глобальною економічною нестабільністю, спричиненою пандемією COVID-19. У 2021 р. рівень інфляції підвищився до 10,0%, що стало найбільшим показником з 2017 р. [4]. У 2022 р. інфляція різко зросла до 26,6%, що було спричинено війною. Блокада портів, скорочення виробництва та перебої в постачанні товарів спричинили дефіцит багатьох категорій продукції, що підштовхнуло ціни вгору. У 2023 р. рівень інфляції сповільнився до 5,1%, що свідчило про певну стабілізацію економічної ситуації в Україні [5].

Основними перешкодами для повноцінного економічного відновлення залишаються складна безпекова ситуація, дефіцит кваліфікованої робочої сили та значні пошкодження енергетичної інфраструктури. Тривалі бойові дії та загроза нових атак стримують інвестиційну активність та уповільнюють відновлення промислових підприємств. Масова міграція працездатного населення спричинила нестачу кваліфікованих кадрів, що ускладнює

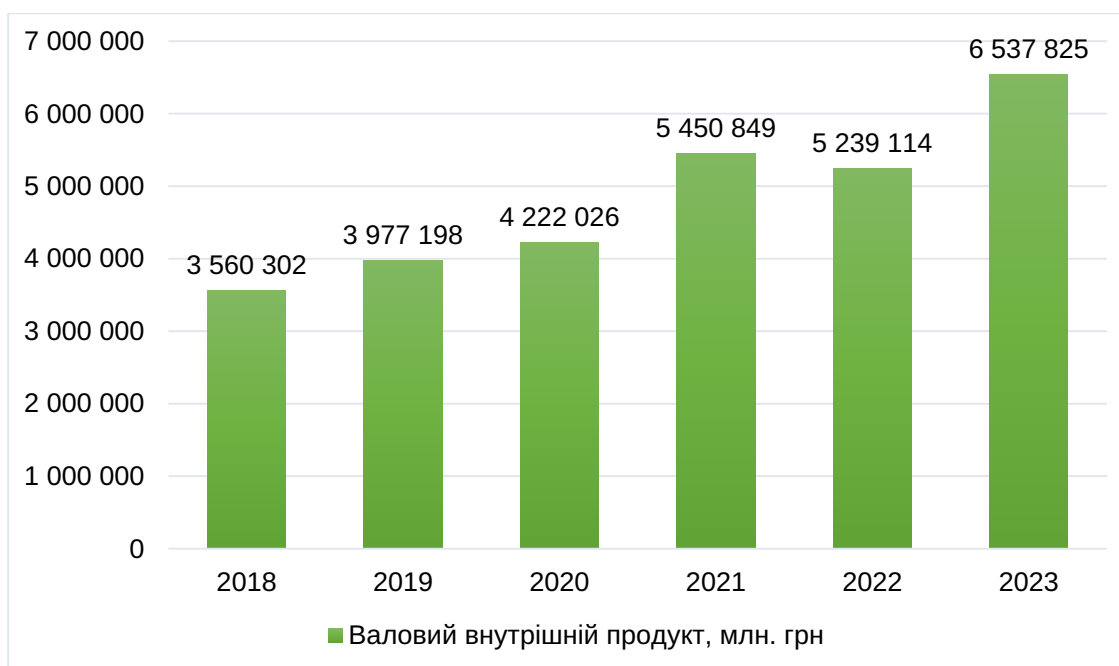

Рис. 1. Динаміка ВВП України за 2018–2023 рр., млн. грн

Джерело: сформовано на основі [2]

процеси виробництва та розвитку бізнесу. Водночас уряд активно працює над стимулюванням внутрішнього виробництва, реалізуючи програми підтримки випуску товарів із доданою вартістю [6].

Недостатня ефективність державного регулювання може послабити конкурентні позиції країни на світовому ринку, що загрожує економічній стабільності та розвитку підприємництва. Для запобігання таким ризикам необхідно впроваджувати стратегії, спрямовані на підвищення рівня економічної безпеки, використовуючи сучасні технології, удосконалюючи механізми кіберзахисту та оптимізуючи державну політику [7].

Важливим напрямом є стимулювання інноваційної діяльності, що передбачає створення сприятливих умов для технологічного розвитку через систему податкових заохочень, грантових програм та підтримку наукових досліджень. Відсутність таких заходів може призвести до втрати висококваліфікованих фахівців та зниження конкурентоспроможності економіки на глобальному рівні [8].

Підтримка експорту відіграє ключову роль у зміцненні економічної безпеки. Впровадження фінансових інструментів, таких як страхування торговельних ризиків, спрощення митних процедур та надання експортних кредитів, сприятиме розширенню міжнародного співробітництва та зменшенню залежності від внутрішнього попиту.

Сучасна цифровізація та автоматизація бізнес-процесів трансформують економічний простір, створюючи нові загрози у сфері фінансової безпеки. Кібератаки, витоки комерційної інформації та цифрові фінансові ризики становлять серйозну небезпеку для стабільності держави, бізнесу та громадян. Зокрема, фінансовий сектор є однією з головних мішеней для кібератак, що включають крадіжку конфіденційних даних клієнтів, шахрайство, фішинг та атаки на мережеву інфраструктуру.

У 2022 році кількість кібератак в Україні зросла у 3,5 раза порівняно з попереднім роком, при цьому на фінансовий сектор припадає 5% усіх атак. Підрозділ CERT-UA зареєстрував у 2,8 раза більше кіберінцидентів, ніж у довоєнному році, причому кожна десята атака була спрямована на фінансовий сектор або розробників відповідного програмного забезпечення [9].

Для посилення захисту громадян від кіберзлочинців, які активізувалися під час воєнного стану, Національний банк України ініціював проєкт із протидії кібершахрайству у фінансовому секторі. Зловмисники часто проводять фішингові кампанії, метою яких є виманювання даних для доступу до банківських рахунків, використовуючи актуальні новини та обіцянки фінансової допомоги [10].

Швидкий розвиток цифрових технологій потребує підвищеної уваги до кібербезпеки, адже загрози, пов'язані з витоками даних, хакерськими атаками та цифровими шахрайствами, можуть завдати значних фінансових втрат і порушити функціонування ключових секторів економіки. Ефективна державна політика у цій сфері має включати розробку правових норм, створення спеціалізованих структур та впровадження навчальних ініціатив для підприємств і громадян.

Саме тому держава має запроваджувати комплексні програми кіберзахисту, розвивати співпрацю з міжнародними партнерами у сфері цифрової безпеки та посилювати фінансову грамотність населення для запобігання шахрайству та зловживанням.

Висновки. Отже, економічна безпека займає важливе місце у забезпеченні стійкості до загроз для країни та розвитку стабільного економічного зростання. Якщо поглянути на основні показники, то 2018–2019 рр. відзначалися позитивною динамікою зростання ВВП, споживчих витрат та заробітних плат, хоча у цей період знизилися інвестиції. Війна з 2022 р. спричинила спад економіки, але до 2023 року спостерігається відновлення, хоч торгові операції залишаються нестабільними. Основними загрозами є військовий конфлікт, руйнування інфраструктури, дефіцит кваліфікованої робочої сили та зростання кіберзагроз. Незважаючи на численні виклики, українська економіка демонструє здатність адаптуватися до нових умов завдяки міжнародній підтримці, державним реформам та зусиллям щодо модернізації критично важливих секторів. Ефективне впровадження сучасних технологій та інноваційних рішень стане рушієм економічного зростання, сприяючи підвищенню продуктивності та стійкості економіки. Створення сприятливих умов для інноваційного розвитку дозволить не лише знизити потенційні ризики, а й зміцнити конкурентні позиції України на світовому ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Енциклопедія сучасної України. Економічна безпека. URL: <https://esu.com.ua/article-18765> (дата звернення: 20.02.2025)
2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 20.02.2025)
3. УССД. Глобальні безпекові, політичні, економічні тенденції у світі та їхній вплив на Україну в 2024 році. URL: <https://ussd.org.ua/2024/01/18/globalni-bezpekovi-politychni-ekonomichni-tendencziyi-u-sviti-ta-yihnij-vplyv-na-ukrayinu-v-2024-roczі> (дата звернення: 21.02.2025)
4. Слово і діло. Як змінювався рівень інфляції в Україні. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/01/23/infografika/ekonomika/yak-zminyuvavsya-riven-inflyacziyi-ukrayini-ta-yakyj-prohnoz-cej-rik> (дата звернення: 21.02.2025)
5. Мінфін. Індекс інфляції. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation> (дата звернення: 20.02.2025)
6. Український Інститут Майбутнього. Огляд безпекових аспектів діяльності бізнесу в контексті суспільно-політичної та фінансово-економічної ситуації в державі в період з 22 по 28 грудня 2024 року. URL: <https://uifuture.org/publications/suspilno-politychna-ta-finansovo-ekonomichna-sytuacziya-22-po-28-grudnya-2024> (дата звернення: 23.02.2025)
7. Дегтярьов С.О. Стратегічні пріоритети державної політики щодо забезпечення економічної безпеки в умовах індустрії 4.0. *Ефективна економіка*. № 12, 2024. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/5391> (дата звернення: 24.02.2025)
8. Козловський С. В., Горун С. О., Мамашвілі Л. О. Підвищення економічної безпеки держави на основі інноваційних та цифрових трансформацій. *Економіка та суспільство*. (59). 2024. URL: <https://doi.org/10.3278/2/2524-0072/2024-59-34> (дата звернення: 24.02.2025)
9. Гончаренко І. Г. Кіберзагрози фінансового сектора в умовах війни. *Економіка та суспільство*, (50). 2023. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-82> (дата звернення: 24.02.2025)
10. Національний банк України. Стартував проєкт із протидії кібершахрайству у фінансовому секторі. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/startuvav-proyekt-iz-protidiyi-kibershahraystvu-u-finansovomu-sektori> (дата звернення: 24.02.2025)

REFERENCES:

1. Entsiklopediya suchasnoi Ukrayiny. Ekonomichna bezpeka [Encyclopedia of Modern Ukraine. Economic Security]. Available at: <https://esu.com.ua/article-18765> (accessed February 20, 2025)
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua> (accessed February 20, 2025)
3. USSd. Hlobalni bezpekovi, politychni, ekonomichni tendentsiyi u sviti ta yikhni vpliv na Ukrayinu v 2024 rotsi [USSd. Global Security, Political, and Economic Trends in the World and Their Impact on Ukraine in 2024]. Available at: <https://ussd.org.ua/2024/01/18/globalni-bezpekovi-politychni-ekonomichni-tendencziyi-u-sviti-ta-yihnij-vplyv-na-ukrayinu-v-2024-roczі> (accessed February 21, 2025)
4. Slovo i dilo. Yak zminyuvavsya riven inflyacziyi v Ukrayini [Slovo i dilo. How the Level of Inflation in Ukraine Has Changed]. Available at: <https://www.slovoidilo.ua/2023/01/23/infografika/ekonomika/yak-zminyuvavsya-riven-inflyacziyi-ukrayini-ta-yakyj-prohnoz-cej-rik> (accessed February 21, 2025)
5. Minfin. Indeks inflyacziyi [Minfin. Inflation Index]. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation> (accessed February 20, 2025)
6. Ukrayinskyi Institut Maybutn'oho. Ohljad bezpekovykh aspektiv diyal'nosti biznesu v konteksti suspil'no-politychnoi ta finansovo-ekonomichnoi situatsiyi v derzhavi v period z 22 po 28 hrudnya 2024 roku [Ukrainian Institute of the Future. Overview of Security Aspects of Business Activity in the Context of the Socio-Political and Financial-Economic Situation in the State during the Period from December 22 to 28, 2024]. Available at: <https://uifuture.org/publications/suspilno-politychna-ta-finansovo-ekonomichna-sytuacziya-22-po-28-grudnya-2024> (accessed February 23, 2025)
7. Degtyarov S. O. Stratehichni priority derzhavnoi polityky shchodo zabezpechennya ekonomichnoi bezpeky v umovakh industriyi 4.0. [Strategic Priorities of State Policy for Ensuring Economic Security under Industry 4.0 Conditions]. *Efektivna Ekonomika*, No. 12, 2024. Available at: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/5391> (accessed February 24, 2025)
8. Kozlovskiy S. V., Horun S. O., Mamasvili L. O. Pidvyshchennya ekonomichnoi bezpeky derzhavy na osnovi innovatsiynykh ta tsyfrovyykh transformatsiy. *Ekonomika ta suspil'stvo*, (59), 2024 [Enhancing the State's Economic Security Based on Innovative and Digital Transformations]. *Ekonomika ta Suspilstvo*, (59), 2024. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-34> (accessed February 24, 2025)

9. Honcharenko I.H. Kiberzahrozy finansovoho sektora v umovakh viyny. *Ekonomika ta suspil'stvo*, (50), 2023 [Cyber Threats to the Financial Sector in Conditions of War] *Ekonomika ta Suspilstvo*, (50), 2023. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-82> (accessed February 24, 2025)

10. Natsionalnyi bank Ukrayiny. Startuvav proiekt iz protydiyi kibershahraystvu u finansovomu sektori [National Bank of Ukraine. Launched a Project to Counter Cyber Fraud in the Financial Sector]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/startuvav-proyekt-iz-protidii-kibershahraystvu-u-finansovomu-sektori> (accessed February 24, 2025)